

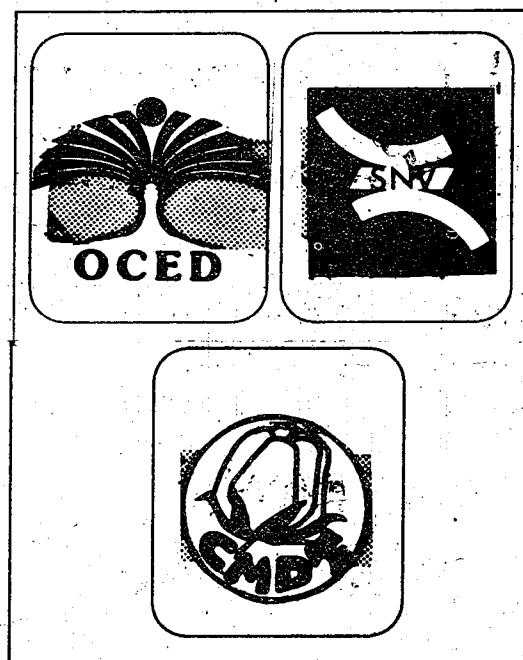
Jekabaara

Jamana Cikcia ceman n'a musoman kunnafoniscben

Faamuya

Yiriwaton

JEKABAARA YE BOKO 100 SORO. OYEDAAMUKOBA YE

Dakun w

- Ne 2 : Jekabaara ye boko 100 soro
- Musow togoladonba.
- Ne 3 : Lakoliko gelya
- Ne 5 : Nafa jumew be dibe cikci la ?
- Ne 6 : Kolonina dugu bugurnatige seben

- Ne 7 : Welekan
- Ne 8 : Dine n'a taabolow
- Ne 9 : Netaa sira
- Ne 10 : Tinizitaa cedenw kumbora
- Ne 11 : Wasolon kisa
- Ne 12 : Namimakenin ka maana

Kalo laadilikan

Kunnandiya de ye jonnin bee ka ninifén ye a ka dijenatigé la. I n'a fo an ka döñkilidalaw dün b'a fo cogo min, soro yoro were dun t'a la mujunso anisabaliso kóde. Ayiwa an t'an mujun an ka baaraw la, walasa an ka dijenatigé kana ke an bolo gansan ye.

Tumani Yalam Sidibe

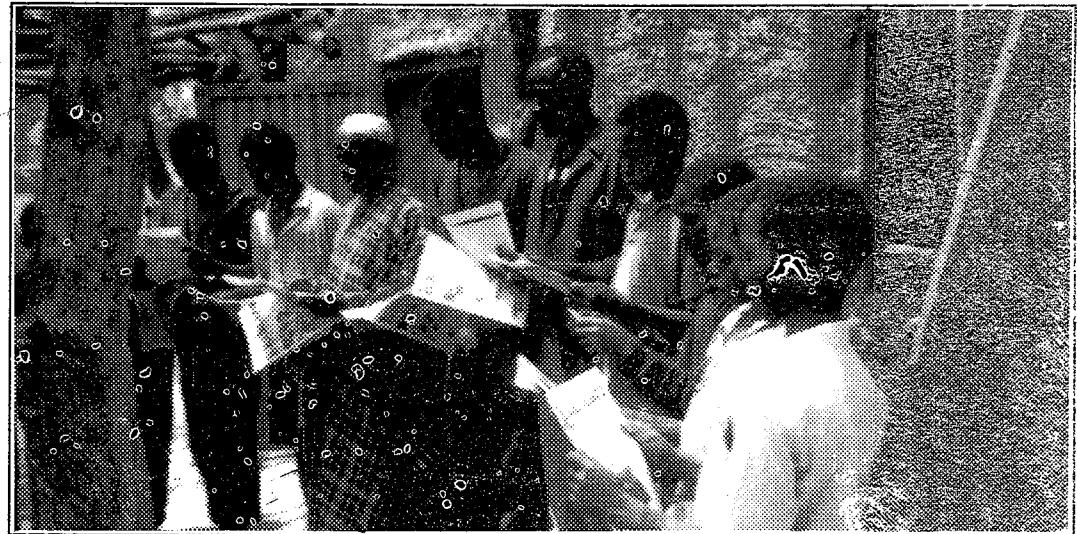
"Daniya numan ni Kumamugu in si te jamana nafa, fo kelen : WALEYA" (Abdulayi Bari)

Jekabaara ye boko 100 soro

Jekabaara ye boko keme soro. A boko kemenan de file aw bolo nin ye. N'an y'o waati jatemin o be ben kalo keme ma walima san 8 anj kalo 3. Kabini kalo folo san 1986 Jekabaara ni cikelaw bolo be noggon bolo: MAKOCI, ODIPAC (ni ODIMO) cikelaw, Ofisi cikelaw, Odiki cikelaw, Otiwale cikelaw... a ceman n'a musomanw, Jekabaara kanubagaw n'a kalanbagaw. San seegin te kalo seegin ye janko tile seegin ! Bawo togodaw bee la den mana san seegin soro o b'a joyro fa.

Ni cemannin don a be kongen ke, ni musomanin don a be dennamine wali sokonobaara misennin werewke. San seegin in kono Jekabaara dilanbagaw, ni cikelaw ye hakili jagabo ke fen caman kan. I n'a fo senekcogo, foro ladoncogo, jamana haminankow, banajuguwkelecogoani keneya lafasacogo, diinekow, polotikikow, farikolojenje, donko ni sekow Mali ni farafinna kono. San seegin, bataki na fiamaw ma kotike.

An be yoro min na i na fo bi, Jekabaara ye Mali jamana faso kam kunnafonisebenw sanfefeere ye. Jekabaara ye an fasokanw kunnafonisebenw la belebele ye. Jekabaara ye hake 12 ye! Jekabaara

In'a fo Gureluwerka ninnu, cikela ceman n'a musoman ba caman de be Jekabaara kalan kalo o kalo

ye bongonko hake 11 000 ye ! Hali nasarakan kunnafonisebenw la, a ka dogon minnubebongonkohake 5 000 bo. Jekabaara noggon te k'a d'a dilancogo an'a jenseyoyrow kan. N'i y'a ye Jekabaara ye boko keme soro do were m'o ke fo baara ke konuman, noggone. Kajira koton don, koboloden kelen te bele ta, ko kono kulu jelen de be bii fo. O de y'a to an delila k'a fo ko je-ka-baara de noggon te

Jekabaara ye demen soro ka bo yorodowla, miny'a to a songo nogoyara a kalanbaaw n'a kanubagaw bee ma. O demenbaga kerenkernnenw la an

be "OCED" togo fo, n'o ye Kanada jamana ka demenbaarada yeka nesin kalanko ma. An be MAKOCI nemaabaarada togo fo. An be "SNV" togo fo, n'oye Olandika demenbaarada ye. An b'olu fo k'u walejuman don, bawo a be fo ko yanni i ka jege dimogo ma don o don, a dege jege mineni la. U y'an demen an yere k'an ka kunnafoni seben dila, k'an yere hakilinanw k'a kono, k'an yere kalan.

Noggon fe an k'a fo ko jekabaara n'an y'oke an kewale ye siga t'a la jama ka yiriwa be k'an ka soro ye.

Jekabaara sebennekulu

Musow togoladonba

Marisikalo tile 8 ye dijemsuw togoladonba ye. Awa a gintanw be ke dijne musow bee fe fana. Togodalamuso, ka fara duguba kono muso kan, a bee lajelen togoladon dedon. Don in ka kanka ketaasidon ye musow bolo. Kerenkernnenya la Mali musow. Taasidon ka kan ka k'a ye u bolo ka da u joyoro kan jamana joli baara siratege bee lajelen na. Kabi Ala ye dijne da, a ye ce sigi

yoro min, a ye muso fana sigi yen. Awa, ce togo bora jamana jobaara la yoro o yoro, muso fana togo bora yen. An balimamu konarela Adam Ba ka gafe b'otinetigiya an bolo. gafe min sebenna a fe Mali muso janaw kofoli kan kabi lawale fo bi. An ka jamana in kono, Masakeba walima kelleke farinba togo fora yoro o yoro, muso janaw do fana togo tugura olu ta la yen. O bee de kanma, Marisikalo tile 8 ka kan ka

ke yerejininkadon ye Mali musow kelen kelen bee bolo u joyoro facogo kan fasoba in joli la. Muso te bolokofemaa ye, dakun were te min na denwolo ni ga kono don danma ko. Muso ye fenba de ye ka masoro fosi te se ka ke aleko. Otuma na, an b'a fo an balimamusow ye ko : aw ni seli, aw ni baara, aw ni cesiri faso josira kan!

Tumani Yalam Sidibe

Lakoliko geleya

Feburuyekalo tile 15, san 1994, Mali setigiblon, ni daw ko goferenaman, o ye yamaruya ta ka lakoliw datugun jamana seleke naani bëe la. O sɔrɔla mun fe? Lakoli bëe datugun na mun na?

Bëe b'a dòn ko geleya caman bëe Mali kono. Nka fén min ye lakoliko geleya ye, obë jini ka bojoliya gansan na ka ke sekelenye. Kabini Musafanga binna san 1991 la, kalan ma ke a nëma tugun Mali lakoliw la. San o san lakolidenwbëe kalan bila dugubawkono, k'a ke siraw mineni ye baarakela tow la, walima ka taa walisow ci, ka walifénw soñe, ani tijeli wërew. U b'a fo ko fo "burusi", n'o ye kalanden sëbe demenwari ye, k'o da di lakolidenw bëe ma, fén o fén n'o bëe lakolisobaw kono ani "lisew" kono. N'o bora yen, ko ka kalansëben di fu, ko ka lakolisow caman jo. Bëe b'a dòn ko nin si te taa wari ko. Mali jamana dun ye faatan jamana ye. Nka, o bëe n'a ta, Mali nëmaaw y'a fo ko fén min ye lakoliko geleya ye, ub'a dòn tijé don. Okanma u y'a laje ka "burusi" di lakolisobaw lakolidenw bëe ma. Okelen, a yera ka fo ko ni a tora tan, kalankela têna caya Mali kono, bawo warimin bëdilakoliden kelen ma kalansobaw kono o bëe se ka lakoliden 40 lakalan kalanso fitiininw kono. O bolen ko yen, a jirala k'an bëe yorominna in'a fobi, farafinna jamana, bëe bëe Mali ne lakolidenta la. Bi-bi in na Mali yere kono, denmisén këme o këme, n'olu sihake sera ni lakoliladon ye, 18 dörön de bëe ta. A to 82 bëe kalanbalibëto. Maliden këme o këme, 80 ye mögö kalanbali ye. Dönniya dun y'a jira ko jamana o jamana, n'i b'a fe kabonögöla f'ika se k'ika jamanadenw tilance kalan. O koro ko jamana kono, mögö këme o këme fo bi duuru ka ke mögö kalannen ye. An dun y'a ye ko Mali kono, mögö 18 dörön de kalannen don. O bëe temennen ko a jirala k'a fo ko jamana nafolo min bëe ka nesin jamana lakoliko yiriwali ma, n'i yowari bëe tila këme ye, tila 70 bëe taa "burusi" dörön na. Atotila 30, ko ka lakolisow jo

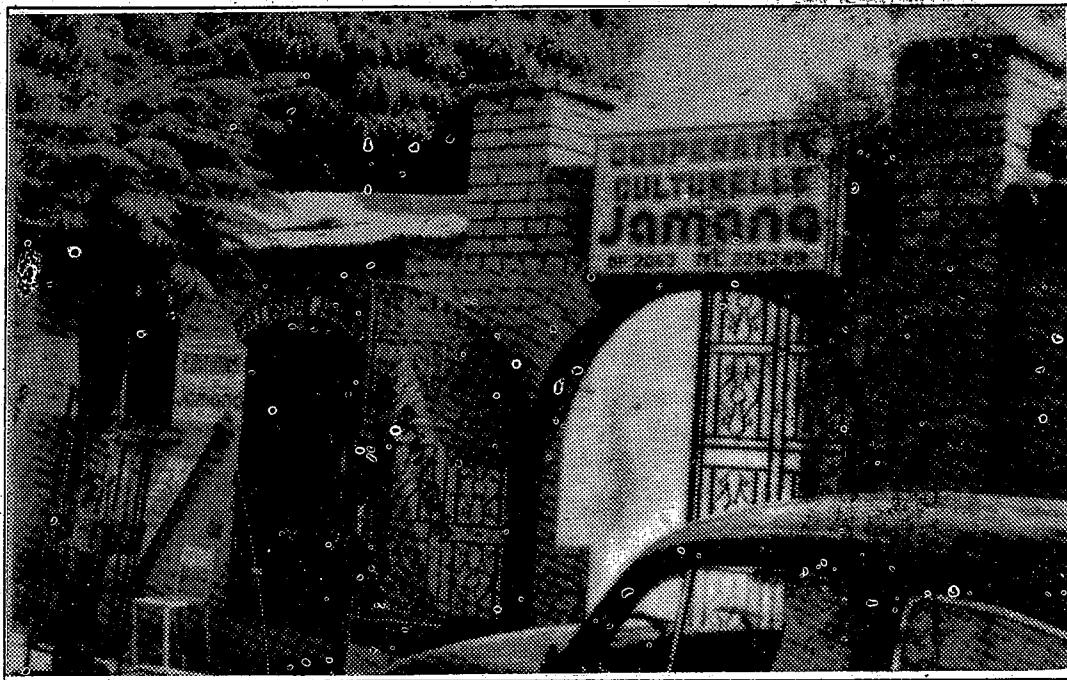
o la; ka lakolidenmisénw ta, ka lakolidenminénw san o la, ka lakoli-karamögowsara, ka lakoli "kantinin" jo o la. Bëe b'a dòn, o ye ko ye min te lakoliko yiriwa Mali kono. O la sa jamana nëmaa ko "burusi" ka di kalanden sëbe bëe ma lakolisobaw ani "lisew" kono. Nka minnu sëbe te kalan ye, n'olubësan fila, saba walima sannaanikë "kilasi" kelen kono, burusi man kân ka di olu ma. Walasa wari fu min bëe di kalankëbaliw ma o ka se ka donlakolikunkowere la in'a folakoliden kuraw tali, walima lakolikeminénw sanni.

An y'a ye k'a fo k'a san saba ye nin ye, lakoliden te kalan sëbe kela, ka masörö lakoliden köröbaw hakili te döwëre la u ka "burusiko" ko. An san saba ye nin ye lakolisan te jate. Ni min taara ne o taara ne, ni min ma taa ne ote k'o ma juguman ye. Halini min ma kalan ke o te gen. Nin bëe ye fén ye min ye lakoliko nagasi Mali la. A to kera sa lakolidenw te lakolikaramögöw bonye, u te lakolidenmasaw ka ton lamén, u te jamana nëmaa ka fölen jate. Atonana ke ubëdon ka kunjögöñ ke "kilasi" kono, ni "burusi" dira ubëbë ka tijeni ke. Lakolidenton, n'o ye "AEEM" ye, o nëmaaw yere b'a fo ko: an ye nin tijeni te walima an bëna nintijeninwke. Kabini Alfa sigira fanga la, a y'a jini ko fo-ka-ke-ka bën ke lakoliko geleya kan cogo min na. A yirala k'a fo ko geleya caman bëe lakoliko la, minnu te se ka nénabö hali san duuru kono kuma te san kelen ma. O bolen koyen, geleya wërew bëe jamana kono minnu te lakoliko ye. Kungo kono senekelaw yoro, jamana körönfe keles tasuma lasali kunko bëe yen, kungo baarakela tow da la. Jamana kono, baaradaton te baaradaton ye, politikiton te politikiton ye, sendika te

sendika ye, jamana maaköröbaw, jamana nëmaaw bëe y'i ta fo, k'i ta ke lakoliko la walasa a bë nogoya cogo min na. Nka lakolidenw ma son. Setigi nëmaa fila, n'olu ye Yunusi Ture ani Abdulayi Seku Söye, olu bëe ka fanga binna ka masörö lakoliko geleya fe. A to kera sa fo lakolidenw yere b'a fo ko: perisidan Alfa ka wuli ka bo jamana kunna. Ko olu lakolidenw de ye Musa fanga bin wa olu be Alfa fanga fana lataa. O yoro la sa a faamuyara k'a fo ko lakoliton nëmaa kunko te lakoliko ye, ko ko wëre de b'u kono min te lakoliko nogoyali ye. O de la setigi nëmaa kura min sigira, n'o ye Ibrahima Bubakari keyita ye ani minisiri fila minnu nesinnen bëe lakoliko ma, olu saba bëe jera ka lakolidenw kumajögönya. Okuma nögönya laban kera jamana nëmögö koro Amadu Tuman Ture (ATT) nena, i'n'a fo a bëse ka ke seere ye cogo min na. Ben kera burusiko kan, ani san kalantötun bëse ka ke cogo min na. Nka "AEEM" mögö tilara ka muruti k'a fo k'olu ma son "burusi" dicogo ma. Ko sariya kana ke "burusi dili la, ko k'a di bëe ma ten, min ye kalan ke o, min ma kalan ke o, ko ka bëe ke kelen ye. Jamana nëmaaw ko o te se ka ke tugun, baarakela ni baarakebali man kan ka ke kelen ye cogo si la. O fölen lakolidenw jiginna Bamako ani dugu döwkono in'a fo Segu, Sikaço, Buguni, k'a ke tijeni ye, tijeni jugu. O la sa setigi nëmaa kura Ibrahima Bubakari Keyita ye yamaruya ta ka lakoli datugu walasa ka lakoliko nëjini ji nëmajolen na.

Goferenama ka köröfö ka nesin lakoliko geleya ma

"Lakolisan kura 1993-1994 daminecogo tun ye bëe hine. Maa o maa, ni lakoliko haami b'i la. O la jamana nëmaaw ni lakoli baarakelaw tun y'u jija walasa kalan bë nogoya

Lakolidenw ka tineni no be ye Bamako fan bee fe bi-bi in na : Jamana baarada y'o misali do ye

cogomin na. o seereyale bə nəgonye caman fe mnnu kera setigi nəmaa baarada ni lakoliko setigice. Obəən'a ta a yera k'a fo ko kabini janwuyekalo tile 31, lakolidenw ye kalan coolo. A dun san damado file nin ye kalan berema te kela, o ye fən ye min no be ye kofe, jamana kono. Kalanbaliya o ni tineni juguw donnen be nəgon na. Walasa an ka bə o sira jugu kan, goferenaman ye sigi-ka-fo ke lakolibaaarakelaw bee fe, kerenerennya la ani lakolidenw kətən. Laje caman kera lakolidenw ka sagoninikow kan. A tile 15 ye nin ye goferenaman tun ko a be "burusi" dafalen di lakolisoba kalandenw bee ma kalanwaatikalo 9kono, ka "burusi" tilance di kalo 3 səgenmafnebo waati la. Otun b'atomiliyari 3,9min nəsinnen be burusi dərən ma, o te kəsagon. Nka lakolidenw ma son o ma. Walasa bən ka se ka kə, feburuyekalo tile 9, bolonobila səben tun dilanna bənkan kuru naani kan.

- fəo : fən min ye lakolisobaw ce temensiraw ye (in'a fo kalanden ka se ka bə kalansoba dəla ka taa dəwəre la n'a ma gen), o sariya tun be labato kə damine feburuyekalo tile 15 ma.

- filan : burusi dili sariya be sigi.

Nka ni lakoliden minnu tun jera a soroli la sariya fe, goferenaman tun be demen ke olu ye ka burusitilance di olu ma. O sariya tun be sigi tile 10 nata kono.

- sabanan : wari min bəlen be ka nəsin kalankeminən sənni ma o labaara cogobəkəlsi lakolibaaarakelaw bee fe, AEEM sen bələ la.

- naaninan : fən min ye kalandenton ka sagozinisebenba ye, min b'u bolo kabini Musa tile la, goferenaman ni AEEM be sigi-ka-fo ke walasa k'o labatowaati dansigi.

Nin bənkasebən jirala lakoliden AEEM na, k'o seereya ke Amadu Tumani Ture, jamana nəmaa koro ani Amadu Jawara ye n'o ye "ADVR" nəmaa ye. (ADVR ye 1991 san maa lajabalenw ka tonba de ye). Feburuyekalo tile 14, goferenaman y'a kəlsi, o seereyara Ise Dukure fe, min ye baarakelaw ka tonba (UNTM) nəmaaba ye, ka foko AEEM ka cidenw y'u ban k'u bolon bila bənkansəben in na. U y'u ban AEEM biro togo la. Nka bən tun kera ko nəgonye wəre be ke feburuyekalo tile 15, salifanaseli kofe waati 15nan ni tila la.

O la balannawale kera mogo ma sigi ni min ye, AEEM nəmaaw ye lakolidenw labo ka dankariwale ke, ka

walisow jeni ani ka walifenw tine.

Sigi-ka-fo tineni. O la yanni ko kolonw keli kana caya, goferenaman y'i jo a joyora la. Faso kumaboli sira kan."

Mali lakolisow datukun sariya

Jamana peresidañ

- sariyasunba təgəla

- "CMLN" sariya 20nan, san 1970 awirilikalo tile 20, ka nəsin kalanko ma Mali la, o togo la

- Sariya 118nan "PGRM" san 1971 setanburukalo tile 20 ka nəsin fogola kalansow ma, o togo la

- Sariya 94065 "PGRM" san 1994 feburuyekalo tile 4, ka nəsin setigi nəmaa segili ma, o togo la

- Sariya 94067nan "PGRM" san 1994 feburuyekalo tile 6, ka nəsin setigi sigili ma, o togo la,

- Setigi ka lajeba hukumu kono, jamanakuntig ko:

- fəo : lakolisow - fitiinin, mankanw, lakolisobaw, bee jew an'i kenjerçeyew, o bee datugunna Mali seleke naani bee la yanni waati wəre ce.

filan : setigi minnu nəsinnen be kalankoma lakolisofitiininiw, mankanw ani lakolisobaw kono, ani setigi min nəsinnen be jamana kənokow ni jamanadenw lakanani ma, u bee k'uo u joyora la ka nin fəlen ninnu labato. O la sa, a nininen be lakoliden mansaw fe u ka cogo ke k'u denw mara. O bəlen kofe, lakoliden laje si ma daga lakolisow kono walima yor wəre la.

Salifu Berte

Nefoli

Burusi : O ye lakoliden kəroba ka wari sorota ye faso kun a ka kalan kanma.

Kantini : O ye lakoliden ka dumuniyoro ye kalansobaw la.

Lise : O ye cemance lakolisoba ye.

"PGRM" : Oye Malisetigiblon weletogo lasurun ye.

"CMLN" Peresidan Modibo Keyita ka fanga binbaga finitigiw ka jekulu

KA BO SAN MAKOCI CIKEMARA LA

Nafa jumənw bε dibe cikeli la ?

I - Dibe ye jiri jumən ye?

Dibe ye jiri ye min kundanma hake temen man di metere 6 kan, n'a baron kooli fana temen ka go santimetere 30 kan. A bolow ka ca, awa u bulu ka ca fana. Olu boli be se ka damine kabini dugu mafelala. Jiridogomannin, a farawka fegen aw'unugulendon. U ne fana jeman donowaatila. Nijiri be ka korobaya, faraw ne be lafin, k'u geloya ani k'u wowo bo. A buluw fila-fila sigilen don. U ne nugujilama don ka saman finya ne fe. Noni gelennin saba b'u jusigiyorow la. Fila kun yelennen don sanfe ka cemanceta kun nesin dugumana ma. Dibe feerew ne lajelen don. U ka dognon aw'u tusutusu sigilen don. O tusuw ka ca, aw'u janya be se santimetere 7 ma ; u kono fana be se santimetere 10 ma. Dibeden kurulen konna penerennen don. A kuru tugulen don nɔgon na. Awa n'a be ka korobaya a denw be dayelen Kisə be denw kono minnu hake b'a ta 3 la fo 8.

II - Dibe seneyoro n'a soroyorow

Dibe be sorɔ yoro de la, sanji nawaatiw sabatilen te yoro minnu na (milimetere 150 ani milimetere 180). A ka ca sahilimayoro de la, yoro minnu san kono san ji hake nalen be milimetere 300 ani milimetere 450 ni nɔgon ce. O yorow tilema be a ta kalo 8 fo ka se kalo 9 ma.

Dibe soroyoro b'a ta Afriki kogojibolonanfan na ka se kogoji ma, min be wele ko : "kogoji bilen". A be se fo sahara lababolow ma keñega fe.

Dibe caman be sorɔ sudan jamana ni Malijamana ani Moritani jamana, Cadi jamana ; Nizeriya jamana, ani Senegali jamana de kono.

III - Dibe cikeli nafaw

Dibe be se ka jate ka ke sahilimayorow ka sorofenba folo do ye. Ka massorɔ ale be sorɔ Afiriki fan bee fe.

Dibe b'a ta Sudan jamana na ka se fo Senegali jamana na. Ale ye jiri kolo girin ye. Aw'a nafa ka bon dugukolo nafantanw labarikayali la. Ajolen b'a diliwkan kosebe aw'a ka sanji kanuta ye santimetere 300 fo 450 dɔron de ye san kono. O dun ye yorow ye, tilema b'a ta kalo 8 na fo kalo 9, yoro minnu kono. O bee kofe tanperatiri (wati cogoya) bee be ben ale ma, degere "o"(uu) fo degere 49. Dibe b'a yere baloji lamara aw'a be dugukolo nɔgo don fana. Obena nidugukolo lakurayali ye. Adenwan'abuluwka dibaganw ye kosebe baloko la. A be tobiliidogoko fana joçoro fa sahilimayorow sigibagaw bolo.

dibe nafa folo ye a "gɔmu" yere de ye. O gɔmu (neji) sannifeere be ke lakika la dije fan bee fe. Gɔmu o be don bɔnbɔn manamaw ni sinkomu nimita dilanni na. An'olu nɔgonaw. A be don minfenw fana dilanni na i n'a fo minfen gazimaw ani dɔlow (wen). Hali furako dakun na, dibe gɔmu joçoro ka bon : sɔgɔsɔgɔsɔnbon; pastiwalida; siro; "pilili"; munnitulu ani jolitulu ...

Dibe gɔmu labaara da wɛrew be minnu fana nafa ka bon mogow ma i n'a fo foto (ja) talanw ...

Sannifeere siratεge la, dibe gɔmu kilo 1 be san dɔrɔmε 100 nɔgon !

Dibesun kelen be se ka garamu 400 di san kono.

Dibesun 400 de be se ka sorotari kelen kono. U furancε hake ye metere 5-5 ye.

An ka jatenin bɔ

N'an b'a dɔn ko dibesun kelen be se ka gɔmu garamu 400 sorɔ, tari kelen sorɔ gɔmu na, o be ben: garamu 400 x sun 400 = kilo 160

(garamu 400 sigiyorɔma 400 tilannen 1000 ye).

O gɔmu hake o songo be ke kilo 160 x 100 = dɔrɔmε 16 000

(O ye jiriforo damineni san naaninan dɔron ta ye).

Kunceli

Sahilimayorow te se ka taa dibe kɔ. Usorɔnafatemenenkonafako la, dibe nafa wɛrew be ye:

- ja keleli
- a b'a to sumansenew be basigi
- a be baganyaalayoroko n'u ladonni nɔgoya
- a gɔmu nafa ka bon (a be ke wusulan ye an fe yan).

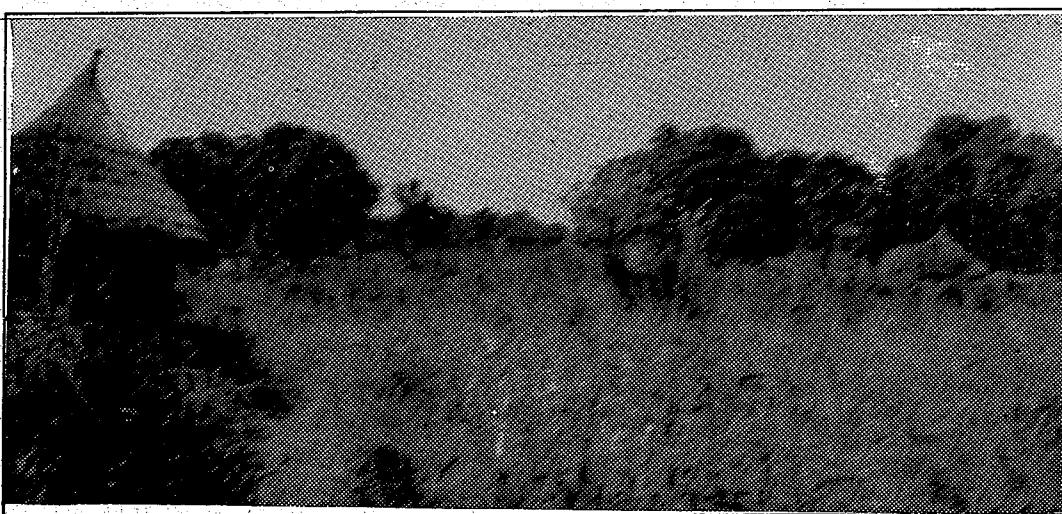
Nimogomin ye jatemine ke gɔmu sorɔ kan nafoloko siratεge la, i b'a ye ko sahilimayorow ka nafolo sorofenba don.

Nin seben bora San MAKOCI
cikemara kalanko bolofara
nemogoda la.

Kolōnina dugu bugunnatige seben

Kolōnina ye dugu ye min bē Konsegela kubeda fē, Kučala kafo kōnō, Sikaso mara la. A bē Kučala ni tilebin cē. Ani Kučala cē ye kilometere 53 ye. Siraba min bē bō Kučala ka taā Beleko, a sira bē fara o fē Nolobugu dugu kōnō, ka nesin woroduguyanfan fē. Siraju belebele bē o sirafara la.

Kolōnina sigibaga ye Soma Kōne ye, donso tun don. A bōra soroncela, a kungoyaalatō nana yōrō in ye, a y'a kanu. Ataara o yōrō nini soroncelakaw fē, oluy'o d'a ma. Hali bi a ka tonbilajiri bē dugu cemance la, o ye dankansun ye. Kolōnnin dō tun bē yen, a nan'i sigi o da la. Dugu yērē tōgō de sōrōla o fē,

Ciké kecogo numan de y'a to MAKOCI cikelaw ye san soro bi Mali kōnō.

ko : "Kolōnina". Kolōnina sigira kabini san 1700nan waatiw la. Nolobugu bē Kolōnina ni kēnēka ni kōrōn seleke la, Weserebugu bē Kolōnina ni kēnēka ni tilebin seleke la, Kosuruna b'a nitilebin cē; Soroncela tōmōn bē Kolōnina ni tilebinni worodugu sekele la; Tupurula bē Kolōnina ni worodugu ni kōrōn seleke la. Fōlō tuma bamananya tun bē yan kosebē. Koroduba nēnajē tun bē kē, n'an b'o wele ko: "Sobon". Koroduba daasigi tun bē kē. Selijiden bōdōgola tun bē kē. Dugu nānāntu tun bē yan dugutigiw tun b'o son. Kōrifaga tun bē kē yan. Boli sōntaw tun file ninnu ye bulondaw tōgōla:

Na tun bē Kokola

Serikōnō (wara) tun bē sobala Biñjugutun bē Sangarelakawbolo Jā dō tun bē Numuna
Kōnō tun ye Kancelakaw ta ye,
Jā dō fana tun bē sēgela
Kēlē ma deli ka Kolōnina mīnē
Kolōnina dugutigi fōlō kēra Soma
Kōne ye min ye dugu sigi. O bōlen kō,
dugutigi minnu fōra o kō olū file:

- Peyebe Kōne, o ye dugutigiya kē
- Ncēnari Kōne fōra o kō
- Cēremebilen Kōne ye dugu mara
- NPē Kōne ye dugutigiya kē
- Samba Kōne fōra o kō
- Dance Kōne ye dugutigiya kē
- Btiwōtō Kōne ye waati kē

1300 hake la. Cē bē se maa 580 ma, musow bē maa 720 bō.

Denmisēnw bē maa 800 hake la.
dabatala cē n'a muso bē 400 bō.

Kolōnina ye bamanandugu ye, nka siya wērēw bē yen, n'o ye fulaw ani ninankaw ye.

An ka dugu ye sēnēkēdugu ye.
Sēnē fanba sinsinnen bē kōri, sajōni
keninge anikaba kan. Sēnēfēn wērēw
bē yen, n'o be cike i n'a fo : tiga, malo,
so (so bē sēnē bagan balo kanma),
bara, zērē, foronto ani gan.

Sēnē te taa baganmara kō,
kolōninhakaw bē baganmara kē. Bi,
misi 1500 bē sōrō dugu kōnō, saga ni
ba bē ben 1350 ma, faliw bē 100 bō.
Semara fana bē kē Jago siratēgē la :
jagokelamisen dōw bē yan n'u ka jago
nesinnen bē bagan misēnw sannifeere
ma.

Kolōnina sēnēkēminēn wē :
misidaba, ni dōw ko kamelebanin,
daba nana, dannikelan Ni bi te, o bē
tun bē sōrō MAKOCI ka bolo kan. Nka
bi, misidaba feereta bē sōrō sugu la.
Faliwotoro bē yan, n'o te misiwotoro
ma wara yan fōlō.

Sannifeere siratēgē la, an ka nōw
bē feere "asitērē" walima
duguyiriwatōn ma. Duguyiriwatōn bē
kōri sannifeere kē, tiga bē feere
"asitērēw" walima muso jagokela dōw
ma.

Bamananw ko : "kōrō te maa sigi
n'a kēbaga t'i bolo". N'o te cē walima
muso fēn o fēn si bē san 50 la, ka taa
san 60 bō, olu si te forobasēnē kē, fo
n'a kēra u yērē jōnkaniforow ye. Minnu
si bē san 50 ni dugumada cē, olu jōlen
bē ni forokōnō baaraw ye. Tilema fē
walima ni sēnē dōgoyara, dōw ka
bolomayēlēmabaarawbē nesin, seegi,
sansanra ni sēwaa dilali ma k'a feere.
Nunu bē da, ni waati sera o di bē bō'ka
feere, gese bē da yan. Kolōnina tilalen
don sokala saba ye : kolola, sobala
ani sokunna. O sokala kelen-kelen
bē n'a ka denmisēntōn don. Minnu si

- Boliba Kōne ye dugu mara
- Zan Kōne fōra o kō
- Daase Kōne ye dugu mara
- Nolo Kōne ye dugutigiya kē
- Kefta Kōne ye dugu mara, fo kana
se Jāma Kōne ma bi, ale de bē dugu
kunna.

Kolōnina kungo fanba ye fara ni
bēlē yē, sēnē te se ka kē min na. N'a
bōra Kolōnina ni worodugu cē la,
sēnēkēyōrō ka dogo.

Jiko siratēgē la, fala filā bē dugu
cēma, mankorosun turulen bē minnu
kōnō. Fōlō ji tun bē men o falaw kōnō,
nka sisān ji te sigi ka men yen tugun.
hali bi jiri dōnōn bē yan kungo kōnō.

Kolōnina dugumogow bē taa maa

te temen san 35 hake kan. Ni danni banna, tondew be ci bo mogow fe minnu b'u jini, u be forokurabo ke sara la fana. Nisamiye banna, owarew be sara. Hali bi musokorobaw be koori parata yan.

Ni ciwariw sorola, tondew be taa tonneñaje don beñini cekorobaw fe. Ni cekorobaw ye don min fo, ci be bila sodenw ni balimasira towbe ma. N'odon sera tønku lu bëe be je kene kelen kan, ka dugu jenajé tile 3 walima tile 4, nogon ni balanin ni bon ye. Kolonina sugu ye sibiri o sibiri ye. Sibiri su te temen abada ni denmisénw m'u yere jenajé ni balanin ye. Ni maakorow nisondiyara, jenajé ka di bëe ye. An ka dugu folifen koro do be yen ko "Piti" u b'o fo. Denmisén ni maakoroba, an bëe b'an karidulokibaw la k'o sebekoro don!

Diine fila de be yan kolonina : silameya, ale mogo de ka ca bi, ani bamananya (minnu be korelen kan) olu de ka dogo.

Farikolonjenajesiratigela, ntolantan be ke yan kosebe.

Anka jetaa siratigela, balikukan konna ka damine an fe, min kera sababu ye kabini san 1976 nan. Kolonina kera duguyiriwatón ye. Ka n'a ke tonjana ye san 1986nan. Hali bi, an b'o tonjana la.

Fanga marabolo sira kan, Kolonina ye "sekiteri de bazi ye", dugu 4 be min kono, n'olu ye : Kolonina, tupurula, Konkonbugu ani weserebugu. Furusiri ni denwolo ni faatulisebenw be dilan yan "sekiteri de bazi" duguw fe.

Demen siratigela, Koloninakawye demen caman soro MAKOCI fe sené dakun la. MAKOCI kera sababu ye k'an kalan bamanankan na (balikukan)ani baara kecogo juman na. Hali bi an ni MAKOCI bolo be nogon bolo. An kelen tonjana ye, kumandannakaw y'an demen ni bololabaaraké-minen dòw ye, i n'a fo: pelu, buruwetini dingesennaw. u delila k'an demen ni wariye ye. Bi, an ni tubabu dòw bolo be nogon bolo ka bo Faransi jamana kono. Tubabu olu ka

jeckulu togo ye ko "AFDI". O jekulu ka demen jessinen be senekeminen follow juru donni ma, i n'a fo: sarimisiw, dabana, dannikelanw ani wotoro. O juru be sara san 6 kono, wa tona te da minenw sansongo kan.

Duguyiriwatón y'a seko ke yiriwali la.

Anyemagazanjo, ka balikukalanso jo, ka dunanjigiso jo, ka musojiginsjo, ka furusiriso jo, ka dogotoro kalan, ka jiginimuso kalan. An ka "sekiteri de bazi ye dogotoroso jo.

Pariti politiki 3 be Kolonina bi, n'olu ye: ADEMA, RDP ni US-RDA ye.

Dogotoroso dayelelen san 1989nan, do farala keneya kan, wa do bora yorojantaa la. Jiginimuso tilalen a ka kalan na, o fana ye nogoya don muso

konomaw ka lajeli ni peseli ni jigini na dugu kono. Dugu were mogow yere be na peseli ani yerejaje ke jiginimusofe.

Furakeli cogo la, mogo te furakeli wari bo, fo n'a kera furasongoye. Fura koni ye dugu ta ye, wa dugu tun be dogotoroke sara folo. Nka bi, kumandannakaw be dogotoro sara ani jiginimuso. Ni muso min jiginna jigginso kono, o tigi be dorome 200 sara duguyiriwatón ye, dunan ni dugulen bëe be ten. Ni Kolonina muso o muso jiginna, a ka du kono, o tigi be dorome 1000 sara jangiwari ye, o wari ninnu be don duguyiriwatón ka kesu kono.

Musa Kone,
balikukalankaramogo, Kolonina.
Kucala

Welekan

Nin ye bataki ye min bora balikukan karamogo dòw yoro n'u ye : Porona Danbele ni Ali Bankaji ye ka bo Sikaso cike kafo kono. An b'a jini Sikaso mara balikukan law bëe fe u k'a to an k'an bolo di nogon ma, walasa seben minnu togo ko Jekabaara ni Kibaru, an ka se k'olu yiriwa, n'an ka hakililakumaw sebenni ye. Ola sa, n'aw ye a ka hakililakumaw seben, a b'a ci anw ma. Sikaso. Anw fana ba lase Jekabaara labenyoro la. An b'aw fo, k'a jira aw la k'an be aw ka bila la.

Kuma koroma

Nin tun ye ntura saba ye, ntura finman, ntura bilenma a ni ntura jeman. Nin ntura saba ninnu tun be nogon fe su ani tile. U be taa dumunikeyoro la nogon fe kungo kono. U si te si no bila. Don do la, u taalen kungo kono dumuni keyoro la, waraba nan'u soro yen. A ko nturajé ni ntura finman ma, aw ko te. Ne mako be ntura bilenman na k'a dun !

Olu fana k'a ma k'u ka fen t'o la. Waraba ye ntura bilen kan kari k'o dun. Don filanan, a nana nturafin ni ntura je soro dumunikeyoro la. A k'u ma k'ale mako be ntura fin na. Ntura je ko k'a ka fen t'o la. A ye ntura fin kan kari k'o dun.

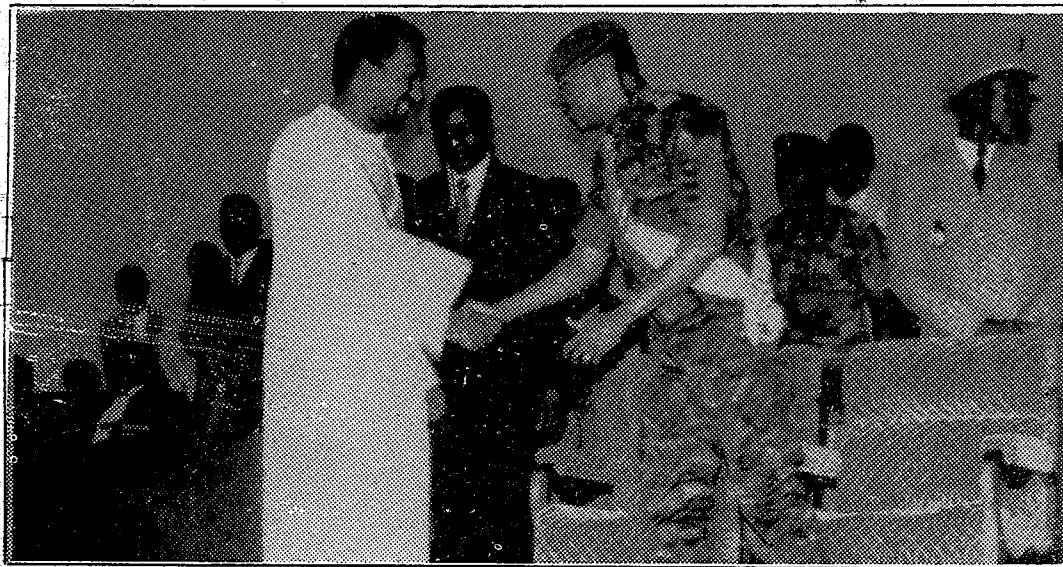
Don sabanan fana, waraba nana ntura je soro a ka dumunikeyoro la, a k'a ma k'ale mako b'a la ka dun bi ! A ye o fana kan kari k'o dun. Ayiwa n balimaw, aw ye nin ye. Ni ben te yoro min na, o ye tomo ye. N'a y'a soro ntura saba ninnu tun benna, waraba tun te se u la. O tuma an ka ben k'an fanga ke kelen ye. Bawo, u b'a fo ko kono jelen de be bii fo.

Porona Danbele
Sikaso MAKOCI

Dijé n'a taabolow

A bë foko: ni fineba wulira, bëe bolo b'i kunnadoni na! Tijé don, gëleyaba min bë bi, Mali jamana kelen tøgølako te. Afriki jamanaw danmako te. Dijé jamana kelen-kelen bëe dekunkodon. Fitinebaw ni kongobaw ka fara kònónafilikoba wërew kan, olu kelen bë ka bunaadamen bëe kelen-kelen labobi. Mogo kelen ka kote. Awa mogo kelenpe si fana kelen no te. Fura wëre si t'o la cësiri ko. An ka njogon jalakili gansan dabila, ka wuli k'an jo. Ode ye gëleya-bëe fura ye. Bi-bi in na, dijé

filiba y'an bolo barisa se te bëe ye jamana kono ka gëleya jësigi. Kérénkérénya dun na, n'i ye Mali jamana mogo hake tila sere këmë-këmë ye, ib'a soro senyerékorotigiti wi te temen hake tankan kéné na. A to bi kònonton (këmë sere la) bëe ye faantanw walima waatilatem setigi gansanw ye. Bi, an kelen-kelen bëe ka kank'a bila an hakili la koadamaden be ko o ko ke dijé kono, n'an'b'a ke an balima faantanw de kókan, kuntilenna wëret'ola halakili kóan yëre ni jamana

I n'a fo presidan Alfa Umar Konare y'a fo cogo min: an faso kurun in be ionbon-lanba ji kan de, nk'a te dafiri abada !

gëleya be yoro min na, a taara ka fo dan. Nk'o n'a ta bëe, an kelen-kelen bëe fana no b'a basigili la. An kelen-kelen bëe no b'a la ka masoro an si t'a nini ka wale ke walasa k'a silatunu. Nk'an b'an sinsin u kan yëre de walasa ka njogontogötine politiki kunda, walima baarada kunda, walima sigida kunda. An ka kewalew bëe b'a jira ko gëleya in basigili ka d'an ye, ka masoro an bolo, o y'an faadenke (politiki kunda) lagosibere jønjøn y'an bolo. An b'a k'o ka ko ye. K'a jira k'o de no don. K'o lagosi, k'o nege bë moçow la walasa o na bin kalata (wote) wëre senfe. O rë, an b'onota, k'an conkon masayawolo kan. O ye filiba y'an bolo dëre. O ye

kuuru bëe ye. N'i y'a mën ko njemogo, komogo de bë yen de!

Kabi 1991 san kalo 3 n tile 26 setigiya soroen faso jamaa fe, jemufanga siratege la, a dara kéné kan ko jamana nafolontanyalen tun don. Wari dun ye fén ye fén wëre te se ka min nònabilo a yëre ko. On'a ta bëe, wuli-ka-jo cayara. Bëe b'a ta nini ka soro si t'a ta fara jamana ka soro kan.

Baarakelaw ko ko ka do fara ú ka sarawkan. Lakolidenw kók'oluninyoro ka di a njema. Maa minnu diyagoya bolobora baara la ka da jamana kono gëleyaw kan, olu ko k'olu fana nñyoro ka di. Hali minnu ye baara bila u yëre ye k'o waribaw ta (miliyon kelen fo

miliyon naani), olufana kok'oluninyoro.

Nin bee la, ciklaw, olu minnu ye faso ntuloman bërebërew ye, olu fana ko ko ka do fara senefenw sansongo kan. Fen dun te faso ka kesu kono. An b'o la, Fransi jamana fana bôr'an ko koro ka do bo sefawari barika la. O gëleya o fana kéra jagokelaw bolo dibò ye: u y'u ka jagofenw songo sebë köröta. O bëe fana be ke faantanw ko kan. Aa, nbalimawant'antaasi doonin. A bë foko: ni maa min y'i bolofenw bëe rotiye k'i bëna sa, ni saya ma bo, i bë gerebuya ke de!

An ka kow njogon bolo, k'a don ko maa b'i tötoka da ko dökan. Ko do fana be ke maa ye ka da i cogokan. Bi, Maliden kelen-kelen bëe ka haami folo ka kan ka ke a joyoro fali de ye jamana in ka bònogolali siratege la. Nontë jamana bëdinge min kono döde be fara o dunya kan. O dun da man d'an yëre la sanko an denw, kuma te an modenw ma. An modenw n'an bónson tow kérébeté! I n'a fo an ka Jekabaara kosafe boko dantige kumasen tun b'a fo cogo min na ko : "Feburuyekalo ma to to an ka jamana njemaaw la", nin boko in kono a wajibiyalen don an ma an ka dantige kumasen in dafa. An b'a dafa ni min ye o dë ye nin ye: adamaden bëe bë sa, nka jamana de bë to." Fanga joli-joli ye njogon falen jamana in kónakabi lawale la fo ka se Modibo Keyita ma ani Alfa Umar Konare ma bi?

Fangabolokëmë yirika de temenna, awa a këmë yirika de fana be na. An kana kow rotiye. N'o kéra an be ke an bónsonw ma jugu ye. An be k'u ma hasidi ye. Walasa an dun bëe be se k'an joyoro fa, an ka kan ka d'a la folo de ko gëleya minnu b'an kan bi, k'o te maa kelen ka ko lawaleyalen ye. Jamana te dòwëre ye (i n'a fo "Monteskiye" ya jira cogo min na a ka gafe kono min bë wele ko : (jamana ni jamanadenw ani jamana sariyaw) jamana te dòwëre ye duba lawaralen kó. Dutigi ni dudenw don. Ni du diyara, dutigi ka kunnawolo don, nka dudenw ni hëre. Ni du dun goyara, dutigi ni

kunnajigin don, nka dudenw ni bōne. Du dun diya n'a goya b'a kōnōmogo kelen-kelen bēe de joyorō la. O de kanma, an ka maakorōw b'a fō ko :so tufaden kelen-kelen bēe n'a joyorōdon so kōnōsutarali la. N'i y'a kelen bō, wō bē bila so la. Nin yorōin na, an bē wele bila Mali politikitōn bi naanini kōkelen-kelen bēe ma, u ka jidōnin k'u ka bōre la, ka fitinewulikuma gansanw dabila, ka faso jowalew ke. U k'a dōn ko n'a tijenā bi, a tē diya sini dē. An ka Alfa n'a jēnogōn dēmen bi ka politikikow bēe bil'an kō fē ka jamana dilan; n'o kēra sini fana bē diya an bolo, Nco walima Ngolo walima Makan tile la. O kōrō tē k'an ka kow tijetō lajē k'an sigi k'an bolo fila da an sen kan k'a fō ko : karisa n'a kunko don. A kōrō ye de ko an ka jama hakili tijenī dabila ni kuma gansanw ye. Waati o waati ni geleya dōbē yen, an k'an yērē nininka fōlōtijē lakika yērē la ko : yali ni ne yērē tun bē fanga la, yali geleya in tun bē se ka bali wa ? N'an y'a jaabi soro an yērē hakili la an b'a dōn ko geleya tē maa kelen nōye. N'okēra, an b'an joyorōfa. An ka jēmufanga ka sinsinbere kolomaya b'o dōrōnpe de la.

Ala k'an dēmen. Ala ka faamuya sabati. Ala ka fasokanu dōn an na, ka temen yērēkun ka nafa kan. N'o kēra anka kuma fōta kelen-kelen bēe, an'an ka wale kēta kelen-kelen bēe bē taa jamanadenw lafaamuyalì la jamana kōnōkow kan tijē bērē-bērē siratēgē la. "Maliden ye mōgo ye min b'a faso fē." Yali o kuma bē bila kuma kōrō gañsanw sere rō bi wa? Walima jēmufanga faamuyabaliya de ja b'an kan. Nōntē bēe koni b'a dōn sa ko jamanadenbarikama de yejamanaba barikama taamaseere ye. N'an y'an ka jamana barika ban yērēkun ka nafa gansan nōfē, sinian bēkē jamaba dōka jōn ye dē ! Nin bēe de kanma an bē wele bila "Sikōwū" (kōorisēñenaw ka sēndika) ni Mali cikēla tow bēe ma, u k'u ka tōndenw ka nafa jini ka soro u ma jinē jamana ka sentanya kō. O de koson, an bē wele bila "UNTM" (Baara-kelaw ka tōnba" ma, u k'u ka

tōndenw ka nafa jini ka soro u ma jinē jamana ka sehakē kō. O de koson, an bē wele bila "AEEM" (Lakolidenw ka tōnba) ma, kērenkerfnnya la ; u k'u ka tōndenw ka soro lasabatili jini ka soro u ma jinē fen fila kō : fōlo : jamana ka sehakē dan : filanan : u dōgōnin minnu fana ni kalan ka kan sini

Wele kērenkerennen bē bila "CNID" ni politikitōn tow bēe ma, u k'a dōn ko walasa a bē jē olu bolo sini, k'a wajibiyalen don a ka jē bi.

An bē wele bila jamana kuntigi Alfa

Umaru Konare yērē fana ni "ADEMA" politikitōn ma, u k'a dōn ko danaya mana da mōgōmin kanjamana mumē fē, k'o ye donigirin de dalen y'i kun i ka kan ka ko bēe kē walasa ka min jün a jēma. Hali n'o sababu bē i ni ton wērēw ka sigi-ka-fō de la. Mali bē yōrō min nā bi 'a ka kan fasoden kelen-kelen bēe k'i jo i joyorō la ka yērēbaya dabila.

Tumani Yalam Sidibe

Netaa sira

A ye wuli an ka kalan kūnfōlō bariaaya, yērēta ni sigi tē bēn.

Malikōnō ! kalan ko kelen don bolokōfē fēnye, bawo, dīnē kōnō jamana minnu ka kalanko sabatilen tē Mali ye olu dō ye, ka ta lakolikalan na fo ka taa sē-balikukalan ma. Kalan man fisa kalan ye, kalan de bē mōgō bō nōgo la. Kalan de bē mōgō fisaya mōgō ye. Kalan de ye jamanaw masiri ye, wa kalan de bē jamanaw yiriwa.

Kalan kūnfōlō barikayali bē boli jōn ni jōn kan ?

Jamana denmisēnw : cē farā muso kan.

Denmisēnw de ye Jamanaw jigi ye, olu de ye sini mōgōkōrōbawye, olu

dē ye sini jēsīgiw ye. Denw de ye duw, duguw ; kafow ani jamanaw bugulan ye, wa denw de fana ye dīnē bugulan ye. Fosi man kan ka bila denkojē : den de ye jigi ye, bawo n'a fōra jigi, duw, duguw ani jamanaw bēe lajēlen jigi ko don, dīnē bēe la jēlen jigi kodon. Tulon dun man kan ka kē jigi ko la.

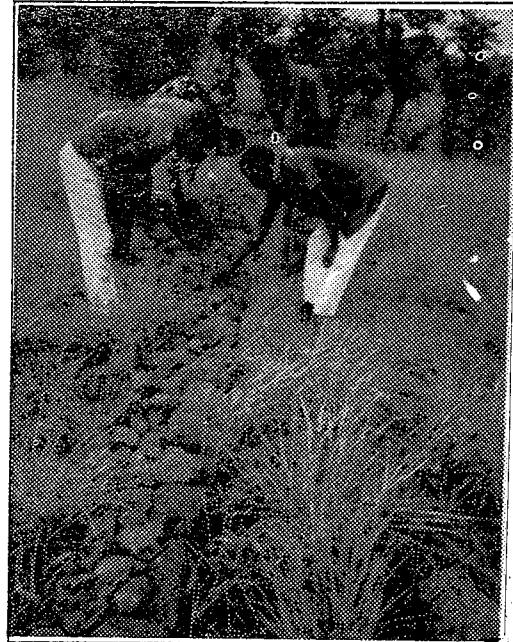
N'i ye si soro, ka dōnniya soro, ka nafolo soro, ka tōgō soro, ka dīnē daamukow bēe kē, n'i ma kēnē ni den famuyalenw ye, i bē kōnorofili, k'i kunma yēlēma, k'i ka hērē k'i bolo jōrōnanko ye, bawo, i t'i bolofēn tabagaw jōnōnō soro, don do la, n'an b'o wele ko cīnē tabaga.

O tuma, kalan kun fōlō barikayali ye yērē kun barikayali de ye.

O bē cogo o cogo, du, dugu, kafow ani jamana ka netaa fana bē o cogo la. O de koson, an ka kān, ka kalan kun fōlō barikayali kē wale kōtigebaliw ye. O ni salaya tē bēn, ani timinan goya tē bēn ; ani yērēsagoke tē bēn, bawo, fosi man kan ka bila denkojē. A ye wuli an ka kun finya kēlē, kalan de bē jamana taa jē. Cē ni muso a. ye wuli, an ka kalan kun fōlō barikaya, bawo, nikalan barikayala jamana soro bē yiriwa, faso denw bē lafiya, faso bē taa jē.

Salifu Kulibali, Zeta kafoyiriwatōn kuntigi, Kōnōbugu fana mara la.

MA.KO.CI Kōnō

Tinizitaa cedenw kumbora !

Kabini Kabarali togola kupu ntolatanw temennna, Mali "Samatasegew" degelibaga Mamadu Keyita m'a segenafinébo, bawo tinizitaa ceden ninini de tun y'ale haminanko ye.

Bi-bi in na, o haminanko kosagonna ka d'a kan kunnafoni-djere do senfe Mamadu Keyita y'o noni bo a yere sen na n'a ka ceden sorolenw togo dali ye donkibaru tigilamogow tulo kan.

Donniyafalen ntolatan caman temennen ko, an ka samatasegew ni jamana werew ntolatantonw ce, Mamadu Keyita ye ceden minnu sugandi tinizitaa kanma olu file:

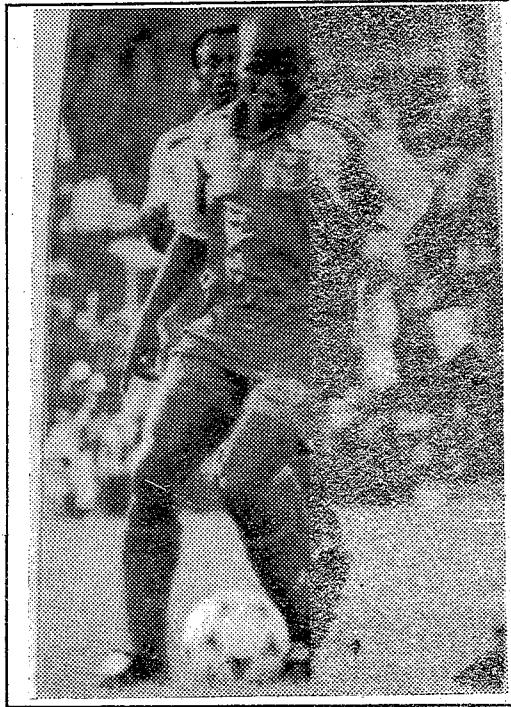
- 1- Usmani farota
- 2 - Kuresi Kamara
- 3 - Umar Gindo
- 5- Yatma Jop
- 6- Abib Sangare
- 7- Abdulkarim Sidibe, n'o be wele ko Mawo
- 8- Musa Keyita, n'o be wele ko dugutigi
- 9- Modibo Sidibe
- 10- Dramani Danbele
- 11- Suleymani Sangare
- 12- Abdulayi Traore

- 13- Brehima Blen Traore
- 14- Makan Keyita
- 15- Seku Sangare
- 16- Amadu Pate Jalo
- 17- Sori Ibrahima Ture, n'o be wele ko Binke
- 18-Basala Ture, n'o be wele ko koké
- 19- Usmani Sumano
- 20- Soro Kamara
- 21- Dénba Njayi
- 22- Sumayila Traore
- 23- Fernan Kulibali
- 24- Seyiba Lamine Traoré
- 25- Abdoulaye Keyita, n'o be wele ko Ben Badi.

Tuma min Mamadu Keyita ye kuma bila, nininkali caman ker'a la Jibrili Jawara lahala kan, bawo ale ko ma fo ceden sugandilenw na.

O siratège la, Mamadu Keyita y'a jira donkibaru tigilamogow la ko siga te Jibrili Jawara ka waaneya la ntolatan kadara-kono. Ko nin waati damado kono, ko Jibrili Jawara ye geleya dowsoroton kuntilennawla. A kera yeresagokela ye, bonya ni karama tun t'a n'a tolologonw ce. O kewale ye benbaliya don ani ceden tow ce. O de y'a to ale m'a sugandi Tinizitaa cedenw fe, bawo ntolatan

ye jamako de ye. Maa kelen si te se ka ntola tan a kelen na, o ka ke kuñkorotako ye. Walasa tigaden kelen tolilen kana tiga tow tine, ale y'a laden kere fe. Mamadu Keyita y'a jira ko "ale te se ka ton muné saraka mögo kelen koson".

Jibrili Jawara

Cedenw degelibaga ka nin jaabi b'a jira k'a kelen be ka tangaba ta ka da ben ni kelenya kan an ka Samatasegé cedenw ni nogon ce.

Kunnafoni siratège la, an ka "Samatasegew" ceden sugandilenw ka kan ka taa kalo kelen-laben ke Maroku jamana kono. O ko u b'u nesin Tinizi faaba ma. Mali ce n'a muso bee y'a seko ke faso ntolatanton ye, hali ni musaka bolodalenw bee ma soro. O tuma hali bi cefoni tuma ma se. Cedenw n'u degelibaga ka fara ntolatan kanubagaw bee kan k'an bolo di nogon ma. Tinizitaa to tora kalo kelenpe de ye. Ait k'o jira an bee la!

Mali "Samatasegew" ka Tinizitaa be fo an balimake Jibrili Jawara ko.

Bakari Sangare

Wasolon kisa : a tijew n'a ntaalenw

Tige filan

Nininkali : I komi wasolonko kelen be ka mogow hakili lamine kosebe bi, bee b'a fe ka wasolon sigicogo don. E dun be mun don Wasolonkaw kan, kabi u sigiwaati fo ka se Samoriko waati ma ?

Jaabi : Ne koni ye min men mogokorobaw la, n ben'o de f'i ye. Anw tileroko te. An be fen o fen fo bi, o bee ye n y'a men ye. N'i ye fen min men cogo kelen na, da caman na, i b'o de tijetigiya ! An mona an mok'e kelen-kelen minnu tile la, olu ye Samoriko nefo an ye cogo min, n bena o de nefo i ye.

Samori ni Wasolon

Samorin'a ka jama donna Wasolon an ka fan-fen la de fe ka masoro o yoro nikankan ka surun. Utun bena sufela de fe walasa u be se ka duguw klosi. N'o kera, kenebondafe doren, u be sin ten ka mugu wulili damine, ka mogow jatige. O mana ke, d'ow be boli. U be soro ka don dugu kono. Musokorobaw ni cekoroba desenyerekoro minnu be yen, u b'olu faga. Fen min ye dugu-kono-kamalenw n'a npogotigw ye, u b'olu ce k'u fara kelenew kan. U b'u di njogon ma. Anw ka dafelamini bee la, jin tun b'anw de ka dugu la. A be fo a jin yoro ma ko : "Tintin". A b'an ka dugu sisannama tilebinyanfanfe. Samori koni kellela Wasolonkaw fe kosebe. Cefarin yere soro la, yen min ye Samori mine. A tun be fo o ma ko : Matogoman Lamini.

Nininkali: Sannianka se Matogoma Lamini ma, yali i be se ka kuma an ye Samori doncogo kan Wasolon wa ?

Jaabi : Ayiwa, n ye min men o la, o file nin ye. Ka masoro an ta bee ye lamenni ye ! U y'a jira an na ko filamanakaw de derila ka Samori ba mine. Filamana fanfe jamanatigikelen k'a ba mine k'a mara, Samori wulira de k'a b'a ba kunmabo. N be min don

Samorisecogola Wasolon, ka sababu ke mogokorobaw ka kuma ye, o de y'o ye.

Samori koni n'a ka kelenew nana o cogo la. U ye kelle ke Wasolon. Nk'u desera dugu d'ow yere la ! Samori tun ye mogoye mintun ye binkannikel ya ani janfanti. Samori ye dugu o dugu kelle, a ma ci bila a si ma ko "aw y'a laben. N bena aw kelle". Dugumogow be bala a n'a ka jama binto de la u kan waati bee ! O de kanma n ko ko Samori ka kelle tun ye binkannikel ya ni janfakelle ye. An ka mogow yere ka benbaliya fana y'a demen kosebe a ka kellew setigiya soro la. U (Wasolonkaw) ma njogon faamuya joona. N'u tun ye njogon faamuya joona, Samori mineni togo duman tun be to wasolonkaw bolo. Samori minena Wasolon fo sijne fila !

Nininkali : O kera cogo di ?

Jaabi : Maakorobaw ka fo la, Matogoman Lamini de y'a gen so la, k'i poron a kan, k'a mine. Ay'i kanto a ma ko : "Samori i be n bolo de" ! Samori y'a jaabi ko "Owo, n b'i bolo". Nka Samori ka mineni bee la, a tun be tila ka sababu ke Wasolonkaw yere ka njogon nobila ye.

Nininkali : Matogoman Lamini tun ye mogo sugu jumen ye ?

Jaabi : Sidibe de tun don. Kele cefarin tun don. Ale de ni dalilu juloki tun be njogon na waati bee. O ye juloki ye min be dan konobara la waati gansanw la. Nka n'a tun be fofa a donbaga nofe kellewaati la.

Nininkali : O koro ye ko kelle tun diyara Wasolonkaw la ke ?

Jaabi : I koni mana se mogo la cogo o cogo, waati do be se a be i kofile i la ! Mogokelen fana te se ka to adamaden kuru kan sanga ni waati bee, k'a fana ka setigiya dontena ! K'a fo 'Samori

ye Wasolon mine, k'a y'a mine, bee b'o lakali. Nka Wasolon ye min ke Samori la, o te fo ! Jamana caman be yen, jeliw y'dlu tarikuw yelen sanfe, k'a fo, k'a daraja yelen. Nka, i komi o jeli suguya ma k'an ka jamana kono, o de koson bee lajelen b'a fo ko Samori ye Wasolon mine. Ala soro la k'a bee "koloban" togodumanta ka ditubabuw ma. Nka, Wasolonkaw fana ye min da Samori kan, n'a y'a soro o lakalibagaw tun be yen, walima ni Samori yere tun be yen k'a lakali, bee tun b'a don ko : Samori koni sera nka don Wasolonkaw fana tun te muso gansanw ye ! Wasolonkaw yere tun be donkili da Matogoman Laminin na ko :

"Ni Lami ma na

Ni Matogoman Lamini ma na
Kele bolira !"

Wasolon ganagabolo furance la duguw caman b'o donkili kalama.

Wasolon kabilaw

Nininkali : yali i be se ka Wasolon kabilaw fo an ye wa ?

Jaabi : O kabilaw be yen. Ganaga, o ye Kalana mara ye. Basidibela, Yanfolila b'o la ; Filamana b'o la ; Sekorolen b'o la ani Gana kabilia ni Kusan kabilia. Bee b'o kabilia naani de togo don : Ganaga, Basidibela ; Gana ani Kusan.

Wasolon ko koro d'ow

Nininkali : A be fo fana ko kabakomayoro ni su koro batutaw be , Wasolon. E hakilila ye mun y'o la ?

Jaabi : N be do don olu la, nka n't'a bee don. O d'ow yere ye n tileroko ye, Ka soro diina (silameya) ma jensen, Jeneba Tumaniko tun be ke. O ye su labato de ye. Morifinna joko fana be yen, n't'o kalama. Oy'an ni Basidibela cemakow ye. Ofana ye gundo de ye an ka maakorow be min kalama.

A TO BE KO

Namimakenin ka maana

tige 3nan

Namimakenin kelen ko ka masake demen k'a muso sutara dogon na, a y'i sen fa ka muso fagalen o fa ka dugu segeré. I n'a fo an y'a fo aw ye. Jekabaara boko temennen kono cogo minna, o fana tun ye duguba wére de masake ye. Namimakenin sera o ka masabulon da la yoromin na, dalasigi girinna ka d'a kan. "E be bo min?"? "E be taa min?" "E ye jón de ye?" Niinkaliw sankissé jiginna namimakenin kan dalasigifé. Nka o sim'a jawuli. A y'olu jaabi ko : "Ne be bo Kolajimidugu de. Ne ye keletigemasa ka jonkenin de ye. O dun sigara a muso Kodadon ma nkalon kan k'o faga. Kodadon dun fa de ye Tajurusaramasa ye. Aw ka duguba masa. Neben'okunnafonide

da o tulo kan dë. Aw ko di o la?" Dalasigiw ko k'o ye ko ye min kà girin olu ma. U ya maa bila namimakenin ne o yorónin bëe la ka se Tajurusaramasa ma. A y'a dantigé o ye. Oma d'a la. A y'i kali k'i siñé o ye dijé n'a kono fén bëe la. Nk'o ma d'a la. I komi masake hakilima maakorontan té, masake Tajurusaramasa ka korsigi do ye kuma ta k'i kanto ko : Aa, masake, n'i ma jatemineke, ibé k'i yéremajugu ye de. Kamalennin nana idenmusoman di fagakuma fo i ye. I ma d'a la. A ye kuma bëe fo, ka ko bëe ke. Halibi i ma d'a la. N'a y'a sotijé don dun o be ke di? I te ko in segesegé ba. Ko segesegébaga té mons de! O kuma folen, Tajurusaramasa ye namimakenin nininka ko : Yaliseereya b'i bolo i ka kuma folen na wa? A y'a jaabiko seereya wéret'a la idenmuso Kodadon kaburu yére ko min be masake Keletigemasa yére ka ceso tafanin fe ni maa si t'a yoró dón ale yére n'o masake ko. O kuma folen ko a fe, Tajurusaramasa ye kele wuli, ka namimakenin bil'a ne, k'i kunda Kolajimidugu kan. kele kun be Kolajimidugu kan yoró min, namimakenin y'i kanto Tajurusaramasa ma ko : N fa masan

ba masa, a ye haketo ne ma. Né kóni nana i denmuso fagali kuma de fo i ye. Nka, fén min ye keleyorotaa ye, yafa ne ma o la ka da jatigebana na min be n na. Ni ne ne dara kele kan dörön, n ja be tige. O kuma folen, masake dijéna a ma k'a labila. A y'i senfa o de la ka Keletigemasa ka dugu segeré. A selen yen, a girinna k'a fo o ye ko : "Aa ne maatigi, e nanama sigilendon yan. Em'a don ko kele kun b'i ka dugu kan wa? Jaa an sigilen be yan, i buranké Tajurusaramasa ka domake ye an ka gundo ye Cébuguri la dë. Ne tora kofetaayoró de la sisan o ka ciden sera n ma. A ko : "Ne téná don dugu kono belen. Barisa e de ye Keletigemasa ka jónke man di ye. O be ne ka cilaseyorosurunya. T'a fo i ka masake ye k'a k'a ka keledeñw labo k'a buranké Tajurusaramasa n'a ka kelecew kunben. Ko ale denmuso fagabaa té se ka balo ale fana ka balo dugukolo kelen sanfe. Ko f'u do ro kelen ka da dugukolo jukoro.

A to be boko nata kono)

Tuya Sidi

JEKABAARA SEBENNEKULU

Laboli kuntigi

Salif Berte

Sebennekulukuntigi

Tumani Yalam Sidibe

Sebennekulu mogow

Tumani Yalam Sidibe

Salif Berte

Bakari Sangare

Sebenyoro orodinateri la

Jamana gafe sebenyoro

Baaraké nogonw

MAKOCI, "OCED", "SNV"

Jensenyoró

MAKOCI, "ODIK", OTIWALE,

"ODIMO"

Labugunyoro

Kibaru

Bognonko haké

11 000

